

EGERSZEGI TÁRLATOK

Tan'Art

- kiállítás a
Városi Hangverseny-
és Kiállítóteremben

Az 1990-es évek elején jártam először az Ady iskolában. Előtte mindig csak kívülről, városi rohanásaim közben kerülgettem erre-arra a roppant épülettömeget, hol a szebbik arcát látva a zsinagóga felől, hol a szocreál kubusformát az egykori megyei művelődési központ felőli oldalon. Mivel terveim között soha nem szerepelt a pedagógiai pálya ezért nem különösebben keltette fel érdeklődésemet egyetlen oktatási intézmény sem. Ez a látogatás sem az iskolának szólt, hanem Fischer György barátomnak, egykori tanáromnak akivel egy kiállítás kapcsán találkoztunk, amit a pécsi egyetemről hoztam volna a városba. Ekkor láttam először a már alakulató művészeti gimnáziumot, és ekkor ismerkedtem meg több olyan későbbi barátal, akikkel aztán pár évre rá mint kollégákkal hozott össze a sors. Örülök, hogy egykor én is a történet részese lehettem.

Most közel húsz év múlva itt állunk ezen a megnyitón, ami az Ady-s művésztanárok kiállításának megnyitója. Húsz év alatt azonban sokfelé kanyarog az élet. Elvesztettük rendszerváltó hamvasságunk, a nagy remények a spekuláns világ ígéretésekből emelt falain szertefoszlottak. A hazai fogyasztói társadalom kánonjaiba, tudjuk – igencsak hézagosan épült bele a kultúra fogyasztásának igénye. Mire eljutnánk a legízletesebb falatokig és felfedoznánk a desszert ínycsiklandozó ízeit, már rég jóllaktunk középszerűséggel és előrerágott gondolatokból összepancsolgatott íztelen készítményekkel. Szerencsére azonban vannak emberek akik fontosnak tartják, hogy mindennapi tevékenységükkel újratermeljék és formába öntsék a gondolataikat. Szobrokat, festményeket, és grafikákat készítsenek műtermeik mélyén – tükröt tartsanak, ha néha érezhetően csorba és repedezett lesz is az a tükör.

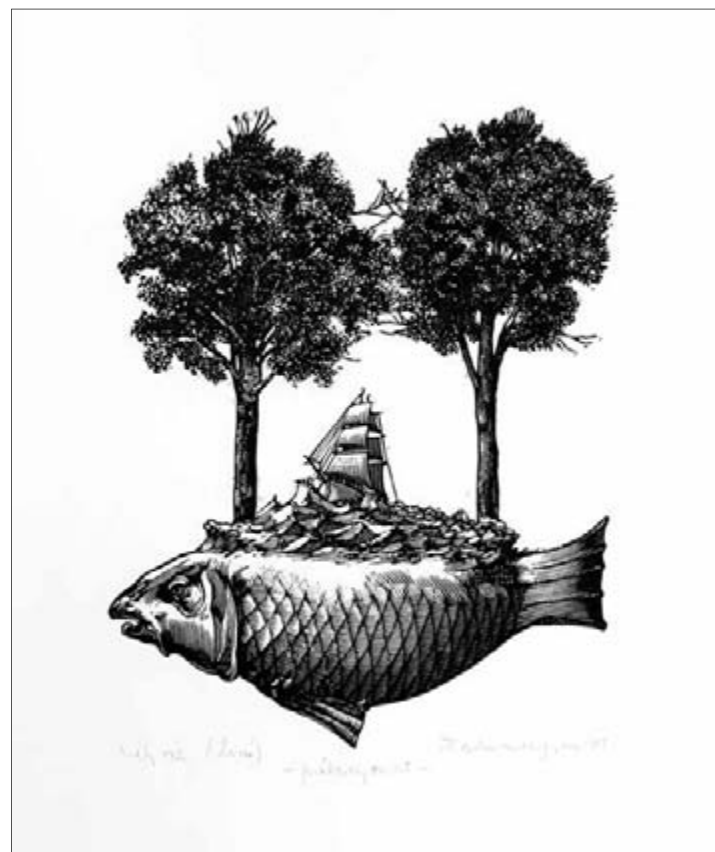
Fischer György: Ülő figura - 2006

Fischer György szobrairól jelenleg igen nehéz beszélni. Az, hogy elment közülünk, most ezen a helyen abszolút értelmezhetetlennek tűnik. Itt a szobrai között állva olyan erősen koncentrálnak a személyisége, hogy érezni a jelenlétét, a cigarettafüst vékony spirálban állandósult felhőjén keresztül szinte látni lehet ironikus, megbocsátó mosolyát. Mert bele van az gyúrva ezekbe a szobrokba. Mint ahogy az egyensúlyozó, támaszt kereső, ha kell önmagát is kifigurázó sérülékeny kisember állapota, rétegekben lehántott ezernyi lelki rezdülése. Fájdalmas lemeztelenítése ez a világnak, de Fischer György szobrászataiban nincs helye a képmutatásnak. (Mint ahogy az életében sem volt.) Figurái kiszolgáltatottságukban is hordoznak valamiféle zárkózott emelkedettséget, zavarba ejtő méltósággal viselik sorsukat. A világ számukra így teremtetett. Létüknek láthatóan ez adja az értelmét.

Frimmel Gyula grafikai zavarba ejtő technikai tökéletességükkel mindig meglepnek. Azt hiszem kevés sokszorosító grafikával foglalkozó művész mondhatja el ma magáról, hogy ilyen mélységben ismeri és alkalmazza a klasszikus technikákat. A mezzotinto, rézkarc és rézmetszet együttes használata gazdag és izgalmas hatásokat eredményez a lemezen, az első pillanatokban szinte alig figyel az ember a tartalomra. Pedig van társadalomkritika, groteszk, és humor bőven ezeken a lapokon. A hídember meghajtott derekára települő épület, a szeletnyi bolygóként, hátából fákat és talán egész világot növesztő hal figurája, vagy az átlátszó fűjt üvegtárgyak megszemélyesítése mint a jó a rossz és a csúf. Ami összefogja és egységessé teszi ezeket a lapokat, az a kompromisszum nélküli művészi igénye.

Frimmel Gyula: Mélyvíz - 2012

Farkas Ferenc: Vincent Van Gogh - bronz

Nagy Szilvia: Tájkép - 2011 - tűzzománc

Témaválasztásai ugyan ellentmondásosnak tűnhetnek ma, de ezeket a munkákat látva parafrázisainak modernitása megkérdőjelezhetetlen. Farkas Ferenc nagyon szép játékban újraértelmezi magának, a maga eszközeiből és eszközeivel a művészettörténet klasszikusait.

Nagy Szilvia tűzzománcainak már adys tanár koromban is rajongója voltam. Nagyon festőien, kötetlenül kezeli ezt a nem könnyű anyagot, kevés eszközzel tud elérni erőteljes hatásokat. Azért mondom, hogy nem könnyű, mert hiszen itt közvetlen a festés utáni utómunkálatok következményeként alakulnak ki csak a végleges színek (égetés), tehát kvázi a végeredmény akár meglepetés is lehet. Nem fullad tűzzománcos sablonokba, keresi az új utakat, lehetőségeket a továbblépésre. Mint a síkok bontása egy képen belül, vagy sok kicsi képet egymás mellé téve insallációt létrehozva, a képsíkok ritmikus elmozdításával. Nagyon izgalmas kísérletek, sok lehetőséggel.

Az itt kiállítók közül talán Tánzos Györgyöt ismerem a legrégebben. Egyetemen egy évfolyamnyi különbséggel végeztünk, én már Zalaegerszegen voltam, amikor ő csatlakozott az iskola tanáraihoz. Festői világának kialakulását végigkövettem, ismerem kötődéseit, és látom nosztalgizáló, múltba forduló hajlamait. A régi családi fotók világát azonban ma már frissebbek váltják fel, a jelen pillanatnyi gyorsasággal fordul múltba és a megőrzött emlékek lenyomatai ott sorakoznak a kiállítóterem falain. Mint itt is. Emblematikus fotók másolatai a Donkanyarból, nagyszülőök időtlen testtartásban a kamera objektívjébe fúrva tekintetüket. Kevés színrel, archív hatású képmezőben. Mintha létük is ilyen barnában, feketében zajlott volna. A jelen színesében azonban a vállalt magánmitológia folytatódik. Terhes feleség – nevezzük a Tünde képek egyik kötelező darabjának – és a következő generáció megfestett portréja. Tánzos György ragaszkodik a saját történetéhez, és következetesen rendezi be annak képkockáival a világát.

Tóth Norbert már az ifjú generáció képviselője. (Persze a sok ifjú között a legfiatalabb.) Hangvétele oldottabb, alkotói nyelvezete a mai fiatal kortárs művészet nyelvezete. Kritikus, miközben elmélyülten pszichologizáló hajlamú. Gondolok itt seccóinak hangulatára, vagy rajzaira, a kis négyzetekbe zárt, variálható keretekben izgó mozgó graffitfigurák, torzók világára. Mintha panelokban szorongó, elfelejtett emberi sorsok lennének. (Eszembe jut a pécsi, uránvárosi emlékmű – 38 m²) Egy tenyérnyi felület - életre szabva... pedig itt sem bújhat el az ember, főleg ha lerajzolják. Ilyen intenzíven expresszív vonalhálóval. Csak fejjel, csak lábbal csak testtel. Saját torzója fogásába. Mint ahogy a secco-ról is lecsúszik Éva alakja – félresikerült fotóként. Vagy félresikerült teremtként...

Sokféle ez a kiállítás. Ami összefogja a kiállított tárgyakat és alkotóikat, az egy olyan műhely amiben az itt kiállító művésztanárok mellett még sokan vesznek részt a munkában. Hiszen egy ilyen iskola a diákoktól lesz egész, az ő munkájuk és hozzáállásuk az alapköve mindennek. És ha már az oktatásánál tartunk, hadd hivatkozzak egy kedves egyetemi professzorom, Keserü Ilona mondataira:

Tanczos György:
Sandokán
és a labda
- 2012
olaj, vászon

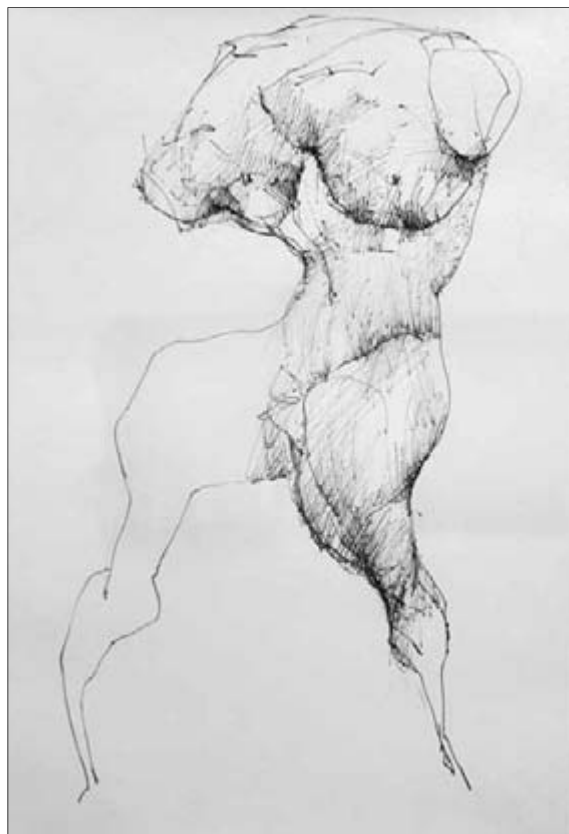
„A művészet, nem szakma, hanem létforma.” Tehát aki részt akar venni benne, annak nem elég egy szakmát elsajátítania, egy egész létformát kell magáénak tudnia ahhoz, hogy sikeres lehessen...

Tóth Norbert:
Vázlatok
nagyon szép
képekhez
2008-2012
- ceruza, papír

Van benne valami állandósult izzás...

Borbás Helga kiállítása a Gönczi Galériában

Auguste Rodin *Sétáló ember* című torzója remek inspiráció lehet rajzi, fogalmi feladatok tisztázására. Archaikus, széttöredezett tömege, görög eszményekre emlékeztető finom kidolgozottsága nem véletlenül készítette Rainer Maria Rilke-t *Archaikus Apolló-torzó* című versének megírására. És bár nem feltétlenül szerencsés idézzel indítani egy kiállítás megnyitóját, annyira idekíváncsoznak ezek a sorok, hogy félretéve viszolygásomat (márhogy idézzel kezdeni nem a legeredetibb gondolat) mégiscsak idecitálnám Rilke sorait:

*Nem ismerhettük hallatlan fejét,
melyben szeme almái értek. Ám a
csonka test mégis izzik, mint a lámpa,
melybe mintegy visszacsavarva ég*

*nézése. Különbem nem hintene
melle káprázatot s a csendes ágyék
íves mosollyal, mely remegve lágy még,
a nemző középig nem intene.*

*Különbem csak torzult és suta kö
lenne, lecsapott vállal meredő,
nem villogna, mint tigris bőre, nyersen,*

*s nem törnék át mindenütt busa fények,
mint csillagot: mert nincsen helye egy sem,
mely rád ne nézne. Változtasd meg élted!*

Tóth Árpád fordítása

Vannak-e a megismerésnek, vagy fogalmazzunk pontosabban, az *Önmegismerésnek* igazán bevált, kitaposott útjai? Lehet-e egy ilyen út, hogy valaki időnként megfog egy rajzlapot, kartont, vásznat, vagy fatáblát, és a megfelelő eszközzel újra és újra megpróbálja megrajzolni, értelmezni ugyanazt a formát. Félreértés ne essék ez nem a roueni katedrális reggel, délben és este, hanem *torzó* - a jelentése törzs, testtörzs. A művész által tudatosan fej és/vagy végtagok nélkül megalkotott mű. Nem töredék, hiszen az hiányos, a torzó azonban tudatosan végleges. Tehát félig elkészült figura - fej és karok nélkül - próbálja megszabni saját helyét a térben.

...és a papíron elindul egy aktív vonal... hullámzik, kanyarog és megfeszül, kinyílik és bezárul újra. A vonalat irányító kéz rezonanciája irányítja...

Borbás Helga közel háromszáz rajzot készített Rodin *Sétáló ember* című szobráról. Ennél a mennyiségnél azt hiszem már mondhatjuk, hogy az ember kénytelen alávetni magát annak a keresésnek, amelynek kizárólag saját maga a tárgya. Van ebben valami fajta elidegenítés, és elszigetelődés is a vizsgálódás tárgyától. Persze csak képletesen, de tudjuk... ha az ember bekeríti házát, hiába vágyik a mindenséget versbe venni, tovább magánál nehezen fog jutni. (Babits Mihály)

Nézzük azonban végre a kiállítást. Jól láthatóan három részre vannak elkülönítve a munkák. Az első részben azokból a rajzokból kapunk egy töredékes válogatást, amit Borbás Helga a *Sétáló emberről* készített, elrejtve benne egy a *Szamothrakéi Niké*-ről készült szárnyas nőalak figuráját. (Talán szükség volt itt a női princípiumra.)

A szemközti falat sűrűn egymás mellé rakva uralják a különböző, azonos méretben készült *torzóképek*. A kiállítás derékvonalát egységes tömbként tulajdonképpen ezek a munkák adják. Jellemző a zaklatott expresszív szín és formakezelés, rózsaszín, kék, sárga színek hullámozása a fekete háttéren. Szinte mindegyik külön karakter, külön történet a saját képmezijében. Lehetetlen eldönteni, hogy festményt, rajzot, vagy bemozdult, félreexponált röntgenképet lát-e az ember. Mozognak, birkóznak, embrionális állapotban megfeszülnek és ellágyulnak a figurák. Mintha egy érdekes kísérleti laboratórium színpalái mögé látnánk. Vegytisztára csupaszított érzelmi állapotok lenyomatai. Óhatatlanul a festő Francis Bacon képei jutnak eszembe.

Zárt terekben pózoló, ülő, álló, vagy kicsavarodott figurák. Bacon költőien találja a rothadás stációját. Nyers húsig meztelenített vérző alakok, vesztőhelyé csupaszított szobák, egyensúlyukból kimozdított kompozíciós súlypontok. A bezártság és a kiszolgáltatottság rendszerré szabott kakofóniája.

Borbás Helga embrionális torzói nekifeszülnek a síknak, érezhetően elemi erővel próbálnak szabadulni belső, lelki terheiktől. Szinte érezni a feltörő feszültségek energia kisüléseit, a vonalakban cikázó villámok hevületét. Szó sincs itt már női és

férfi testek megjelenéséről, androgün lényektől benépesített világ ez. Az ember fizikai énjének két pólusa közt az erők kiegyenlítődének mégis alig van nyoma. Inkább van itt születés és halál, a nyers „hústest” ketreceiben vergődő véglények kíméletlen megidézése. Mondhatnánk, a művész nem kis kockázatot vállalt, amikor ezeket a képeket készítette.

A kiállítás harmadik gondolati csomópontját, a nagyteremben felrakott festmények jelentik. Persze megnyugvást itt sem várhatunk, már a címek sem ezt mutatják: *Energia, Izzás, Induljon, Közelebb...* A kivételt a terem jobb oldalán elhelyezett kettő darab kék árnyalatú, ebben a képi környezetben meglepően letisztult munka jelenti. De talán ez a sejtelem is csak illúzió, hiszen az egyik festmény összetörve, az indulat hevétől már soha nem szabadulva jelenik meg. A farost hasadásából kialakuló vonalrács gyógyuló hegként strukturálja a kép felületét. De ez a valóság, már soha nem lesz ugyanaz...

A terem fő falán, a kiállítás gyújtópontjában elhelyezkedő képek üzenete talányos, mégis egyértelműen meghatározott. A szócsőből kiáradó behatárolhatatlan áradat, a semmitmondás és a közhelyek világában tértelen sárga masszában lebeg. A fej, az arc, a száj elsekélyesedik, az üresség visszahat megteremtőjére. A mellette sugárzó szatellit antenna kapcsolatot kereső sugarai a semmibe nyúlnak. Kozmoszt idéző színei, a vonalak örvénylésének zaklatott ritmusa furcsa, mégis meditatív hangulatot teremt. Valamiféle közös gondolkodásra hív.

Ez a kiállítás nem könnyű hétvégi szórakozás. Megérint és elgondolkodtat. Nem lehet magunkban nem haza vinni. Van benne valamiféle állandósult izzás. És ebből a felfokozott, kiélezett, és magas hőfokon kezelt élethelyzetből kell tekintenünk önmagunkra...

HMZ

